

mevzu

sosyal bilimler dergisi | journal of social sciences

e-ISSN 2667-8772

mevzu, Eylül/September 2024, s. 12: 225-261

İngiliz Medyasında İsrail-Filistin Savaşının Haberin Tarafgirliği Ekseninde Değerlendirmesi

The Analysis Of The Israel-Palestine War In British Media Based On Bias In The News

Ayça GÖKDEMİR

Dr. Arştırma Görevlisi, Kastamonu Üniversitesi

İletişim Fakültesi Gazetecilik ABD,

Dr. Research Assistant., Kastamonu University,

Faculty of Communication Department of Journalism

abilmez@kastamonu.edu.tr

ORCID: 0000-0001-6451-8069

DOI: 10.56720/mevzu.1478909

Makale Bilgisi | Article Information

Makale Türü / Article Type: Araştırma Makalesi / Research Article

Geliş Tarihi / Date Received: 6 Mayıs / May 2024

Kabul Tarihi / Date Accepted: 1 Temmuz / July 2024

Yayın Tarihi / Date Published: 15 Eylül / September 2024

Yayın Sezonu / Pub Date Season: Eylül / September

Atıf / Citation: Gökdemir, Ayça. "İngiliz Medyasında İsrail-Filistin Savaşının Haberin Tarafgirliği Ekseninde Değerlendirmesi". *Mevzu: Sosyal Bilimler Dergisi*, 12 (Eylül 2024): 225-261. <https://doi.org/10.56720/mevzu.1478909>

İntihal: Bu makale, ithenticate yazılımınca taranmıştır. İntihal tespit edilmemiştir.

Plagiarism: This article has been scanned by ithenticate. No plagiarism detected.

web: <http://dergipark.gov.tr/mevzu> | <mailto:mevzusbd@gmail.com>

Copyright © CC BY-NC 4.0

Öz

Haberin taşınması gereken temel özellikler arasında, yansızlık/nesnellik bulunmaktadır. Buna karşılık medyanın sahiplik yapısı, içinde bulunduğu ideolojik ve politik ilişkiler önemli ölçüde haberin tarafsızlığına etki etmektedir. Haberin iletildiği örtük mesajlar ve anlamlar üzerinde yetki sahibi olan uluslararası medya organizasyonlarının, küresel çapta merak uyandıran savaş, kriz, darbe gibi durumlara yaklaşımında objektif veya sübjektif oluşu önem taşımaktadır. Buradan hareketle çalışmada, İsrail-Filistin Savaşı'nın İngiliz mediasındaki görünümü, haberin tarafsızlığı konusu üzerinden tartışılmıştır. İngiltere, tarihsel süreçte İsrail-Filistin ilişkilerinde rol oynamıştır. Ayrıca İngiliz medyası dünya çapında etkinlik alanına sahiptir. İngiltere'nin köklü medya kuruluşlarından Daily Mail, Guardian ve Sun gazetelerinin, savaşla ilgili nasıl bir yaklaşım benimsediklerini anlamak amaçlanmıştır. Araştırmada, içerik analizi yöntemi kullanılmış, 7 Ekim 2023 tarihinde Hamas'ın İsrail'e saldırısı ve 17 Ekim 2023 tarihinde İsrail'in Filistin'e saldırısını konu alan 141 haberin incelemesi yapılmıştır. Analiz için haber sayısı, haber kategorisi, haber konusu, haber fotoğrafı ve öne çıkan kelimeler şeklinde temalar oluşturulmuştur. Gazetelerin, İsrail-Filistin Savaşı konusunda tutumları karşılaştırılmalı olarak değerlendirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: İsrail-Filistin Savaşı, İngiliz medyası, medyada tarafsızlık, uluslararası haberler, içerik analizi.

Abstract

The fundamental quality of news is objectivity. On the other hand, the ownership structure of the media and the ideological and political relations it is involved in significantly affect the impartiality of the news. International media organisations control news's implicit messages and meanings. Whether these organisations are objective is essential in global interest, such as wars, crises, and coups. On this basis, the study discussed how the British media's portrayal of the Israeli-Palestinian war in terms of news bias. Britain has a historic role in Israeli-Palestinian relations. In addition, the British media have a global influence. The aim is to understand how Daily Mail, Guardian and Sun newspapers, and well-established media organisations in the UK have an approach to war. The study examined 141 news articles about Hamas' attack

on Israel on 7 October 2023 and Israel's attack on Palestine on 17 October 2023, using the content analysis method- the analysis themes including news, categories, topics, photos, and prominent words. A comparative analysis was made of the newspapers' attitudes to the Israeli-Palestinian war.

Keywords: The Israeli-Palestinian War, The British media, media bias, international news, content analysis.

Giriş

Gerçekte olan bitenin nesnel biçimde hedef kitleye sunulması, haberciliğin temel işlevlerindedir. Ancak kimi zaman, medya kuruluşlarının kurduğu çeşitli türden çıkar ilişkileri, haber içeriklerini pek çok yönden etkileyerek, nesnellik işlevinin sorgulanmasına yol açmaktadır. Bir konunun çerçevelemesinden haber aktörü seçimine, medya kurumunun ekonomik kaynaklarıyla olan ilişkisinden politik bağlarına kadar bu etkileri görmek mümkündür. Uluç'un da ifade ettiği gibi, medya yöneticilerinin tarafsızlıktan ziyade ideolojik yönü ağır basmaktadır (2008,287). Medya kurumunun yerel, bölgesel, ulusal aktörlerle kurduğu ilişkilerin yanı sıra uluslararası ölçekte izlenen politikalar da içeriği belirlemede bir faktördür. Dolayısıyla, dünya konjonktüründe önemli yeri olan savaş, terör saldırısı gibi olaylar karşısında, medyanın nesnel haber üretip üretmediği tartışmalı hale gelebilmektedir. Bu çalışmada, İsrail ve Filistin arasındaki savaşın, dünyada habercilik açısından köklü bir yere sahip olan İngiliz medyasına nasıl yansdığı sorusuna odaklanılmaktadır.

İsrail'in kuruluşundan bu yana Filistin ile yoğun gerilim halinde olduğu bilinmektedir. Çatışmalarla dolu tarihin son kertesinde, 2023 yılı ekim ayında 10 gün arayla meydana gelen karşılıklı saldırılar, yeni bir savaşın başlamasına yol açmıştır. 7 Ekim 2023'te, Hamas tarafından İsrail'deki yerleşim yerlerine saldırı gerçekleştirilmiş, 17 Ekim 2023 tarihinde de Gazze'deki El-Ehli Baptist Hastanesine yönelik, İsrail kaynaklı bir saldırı meydana gelmiştir (Omar vd., 17 Ekim 2023). Bölgede bulunan İsraili ve Filistinli sivillerin yaşamlarını olumsuz yönde etkileyen olaylar karşısında İngiltere medyasının nasıl konumlandığı, haberlere hangi bakış açısıyla yaklaştığını anlamak, araştırmanın problemini ifade etmektedir. İngiltere, Birinci Dünya Savaşı sonrasında 1948'e kadar Filistin'i manda devleti olarak idare etmiş ve

İsrail'in kurulmasında rol oynamıştır (Cleveland, 2008). Medya ve habercilik açısından da dünya çapında kayda değer bir yeri ve önemi olduğu bilinmektedir (Uluç, 2008). Bu sebeplerle, İngiliz medyasını İsrail-Filistin ilişkilerini yansıtmaya şekline göre irdelemek ve haberlerde tarafsızlık olup olmadığını incelemek amaçlanmıştır. Guardian, Daily Mail ve Sun gazetelerinin internet sitelerindeki haberler, içerik analizi metoduna göre çözümlenmiştir. Çalışmada, haberin tarafsızlığı kavramından söz edilmiş, ardından İsrail-Filistin ilişkileri ile ilgili temel olaylara değinmek suretiyle bir bölüm oluşturulmuştur. Daha sonra, yöntem ve uygulanmasıyla ilgili ayrıntılar açıklanmıştır. Araştırmanın özü, haberde tarafsızlık olup olmadığını anlamaya dayandığından, karşılaştırma yapılmıştır. Her iki saldırı ile ilgili kaç haber yapıldığı, hangi kategorilerde sunulduğu, yapılan haberlerin konuları, içeriklerinde nelerden bahsettikleri, hangi tür görseller kullandıkları ve kelime tercihleri, ayrı ayrı kodlanarak değerlendirilmiştir.

1. Haberin Tarafsızlığı ve Etki Eden Başat Faktörler

Kitleleri olan biten hakkında bilgi sahibi yapma, enformasyon aktarma haberciliğin en temel görevidir. Halkın aydınlatılması, bilgilendirilmesi ve etki altına alınması noktasında işlev görmektedir (Kılıç, 2013,131). Bu işlevi yerine getirirken bilginin tarafsız ve gerçeğe mümkün olan en yakın şekilde sunulması mesleğin başat ilkesidir. "Gazetecilik, büyük ölçüde meşruiyetini, gerçeğin doğru resmini sunabildiği varsayımından almaktadır" (Çaplı, 2016, 70). Olay ve olguların gazeteci tarafından bir ayna gibi yansıtıldığına yönelik yaklaşım 'liberal' olarak tanımlanmaktadır. Liberal yaklaşımların karşısında konumlanan eleştirel yaklaşımlar ise özellikle kapitalist toplumlar içerisinde medyanın, sermayenin sınıfsal çıkarlarına hizmet ettiğine ve bu nedenle yansız olamayacağına dikkat çekmektedir (Dursun, 2005, 70). "Mevcut düzenin ideolojik hegemonyayı tesis ederken başvurduğu en önemli aygıtlardan biri medyadır" (Adaklı, 2014,82). Haberin geniş kitleleri etkilemesi de bu konuda önem taşımaktadır. "... Siyasi ve ekonomik iktidar basının sayısal bakımdan en geniş kitleye en fazla bilgiyi gönderebilme kapasitesinden kaynaklanan bu gücünü yanına çekmeye, bu gücü elde etmeye, en azından etkilemeye çalışmaktadır"(Kılıç, 2013,131). Bu açıdan nesnelliğin sorgulanmasında ekonomik, politik, ideolojik ilişkiler kaçınılmaz olarak gündeme gelmektedir. Zaten bir olayın haber haline getirilmesi

aşamasında gerçeklikle olan ilişkinin tartışmalı olması, diğer deyişle gerçeğin ne kadarını yansıttığının kesin bir formüle dayanmaması, başlı başına tarafsızlık meselesinin sorgulanmasını gerektirmektedir.

Haber, ilkin belirli bir kaynağın kamuoyuna yeni bir bilgi aktardığı, ikinci olarak bunu yaparken tarafsız ve dışarıdan bir bakış açısına sahip olduğu anlamına gelir. Televizyonda, gazetelerde okunan ve dinlenenlerin dünyada yaşanan olaylara sadık kalınarak anlatıldığı inancına karşılık haberler, gerçekliğin yeniden inşasıdır (Caldas Coulthard, 2003, 275). Çiler Dursun (2005)'a göre gerçek-haber ilişkisi, insanın öznelliğinden bağımsız düşünülemez olduğundan "temsil etme" şeklinde değerlendirilebilir: "Muhabir, gazeteci, olaya/olguya ilişkin yakalayabildiği bilgilerle haber adlı başka bir metin oluşturmaktadır. Dolayısıyla haberci, gerçeği büsbütün yakalayıp yansıtabilen değil; onun yerini tutan yani gerçeği temsil eden bir metin olarak haber metnini üretmektedir, yazmaktadır, sunmaktadır" (Dursun, 2005, 72). "Açıkça manipülatif bir amaç gütmese bile habercinin bir ideolojik çevresi vardır ve olayları pür ve evrensel doğrulukta aktarması mümkün değildir" (Akca, 2009, 87). "Haber ve bilgi sunulurken, beraberinde egemen kültür ve ideoloji sunulmakta, bireyler egemen kültür ve ideoloji çerçevesinde önemli kabul edilen bilgileri ve haberleri öğrenmektedirler" (İnceoğlu-Çoban, 2016,13).

Her ne kadar olayları gerçeğe en yakın biçimde yansıtma iddiası da olsa, haber kuruluşlarının bir ölçüde politik ve ekonomik güç odakları ile kurdukları çıkar ilişkileri, içeriği biçimlendirmede, gündemi belirlemede rol oynamaktadır. Bu durum özellikle eleştirel yaklaşımlar çerçevesinde ele alındığında neoliberal politikalar ile yaşanan dönüşümün haberciliği organizasyonel yönde kökünden etkilemesi, sermaye değişiklikleri, kar maksimizasyonuna odaklanan kuruluşlar haline gelmelerine yol açmasıyla ilişkilendirilmektedir¹. Herman ve Chomsky, bu sistem içindeki yapısal faktörlerin sahiplik, kontrol, reklam verenler başta olmak üzere büyük finans kaynaklarıyla olan bağımlılığını medya, haberi yapan ve ne anlama geldiğini açıklamaya yetkin olanlar arasındaki karşılıklı çıkarlar olduğunu söylemektedirler (Herman - Chomsky, 2012). 1970'li yıllar sonrası yaşanan

¹ Bkz:(Adaklı, 2014); (Yaylagül, 2019); (Uluç, 2008)

deregülasyon politikaları medyayı doğrudan etkilemiştir. Kapitalist şirketler tarafından yapılan yatırımların sonucunda, tekeli şirketler medya üzerinde egemen hale gelmişlerdir (Yaylagül, 2019, 149-150). Adaklı (2014), medya yatırımının yeni ekonomik sistem içinde daha büyük sermaye gerektirmesi sonucu tekelleşme ve uluslararasılaşma eğilimini artırdığına dikkat çeker. Diğer dönüşümlerin de içerik, emek süreci ve reorganizasyon alanında yaşandığını ifade eder (Adaklı, 2014, 69-70). Benzer şekilde Yaylagül (2019), kapitalist toplumlarda medyanın “sınırlı sayıdaki çok büyük sermaye grubu ve büyük yatırımcının maksimum kar arayışına hizmet eden bir kurum” (2019, 136) olarak görüldüğüne ifade eder.

Bu durum, uluslararası ölçüde politikaların haber içeriğini ve gündemi belirlemede rol oynamasının temel gerekçesi olarak karşımıza çıkmaktadır. Tüm ticari işletmeler gibi haber medyası da kazancını maksimum düzeye taşımak için mesai harcamaktadır. Ancak bunu yaparken meslek etiğine tezat teşkil edebilecek eylemlerde bulunması da söz konusudur. Medyanın ekonomik kaynakları ve politik bağlantıları; bu sistemin yeniden üretilmesi saikiyle haber yapılmasına ve zaman zaman gerçeğin manipüle edilerek sunulmasına aynı zamanda egemen kültür ve ideolojinin küresel çapta yayılmasına yol açmaktadır.

Egemen kültür ve ideolojinin sunumunda, küresel veri akışını elinde bulunduran Batı'nın tahakkümü son derece önemlidir (Uluç, 2008). Genellikle medya tarafından üretilen ve yayılan hikayeler, toplumun önemli kabul ettiği şeylerin temelini oluşturmaktadır. Bireylerin toplumsal kimliklerini nasıl inşa ettikleri, kadın, erkek, siyah, beyaz, Asyalı, Latin, Amerikan yerlisi olmanın ne anlama geldiğini anlamlandırmaları gibi konular, medyada üretilen metalaştırılmış içeriklerle şekillendirilmektedir (Brooks- Hébert, 2006, 297). “Güçlü olan grubun üyeleri olası söylem türlerini ve konuşma eylemlerini belirleyebilir” (Devran, 2010, 28). Bu bağlamda, dünyaya haber servisi konusunda yetke sahibi olan -büyük ölçüde- Batı menşeli küresel medya kuruluşlarının, öteki ulusları temsil etme biçimleri önem taşımaktadır. Tarafılığı etkileyen hususlar arasında dikkat çekilen haber değeri, bu konuda belirleyicidir. Bir olayın güncelliği, etkilediği alan, orijinalliyi, sıra dışılığı gibi özellikler haber olup olmayacağına yönelik anlamlar taşımaktadır. Olayın frekansı, eşiği, belirsiz olmayışı, anlamlılığı, uyumu, beklenmedik oluşu,

devamlılığı, kompozisyonu, elit uluslara gönderme yapması, elit kişilere gönderme yapması, kişiselleştirilmesi ve olumsuzluğu şeklinde sıralanan, Johann Galtung ve Meri Ruge tarafından ortaya atılan 12 haber değeri kriteri, konuya ilişkin kapsamlı bir liste olarak ifade edilebilir (Hartley, 2005, 76-79). Bilhassa seçkin ulusların haberlerde daha sık yer alması, Batı medyasının tarafgirliğini anlamak açısından önemlidir.

Batı menşeli uluslararası medya kuruluşlarının, öteki olarak konumlandıkları ülkelerde olan biteni kendi bakış açılarına göre aktarmaları, haberin nesnellğine ilişkin en sorunlu konuların başında gelmektedir. “Belli bir konuda sürekli aynı yönde kullanılan söylem, kendisinin işaret ettiği ideolojinin yeniden üretilmesine neden olmaktadır” (Devran, 2010, 27). Özellikle Doğu’da meydana gelen olaylar, o ülkelere gönderilen ve genellikle Doğuya ilişkin oryantalist bakış açısıyla yetiştirilen muhabirlerin çalıştığı medya organizasyonunun kimliğine uygun hale getirdiği haberler olarak aktarılır. Haberin kendi gerçekliğinden çok Batı’nın gerçekliğine uyumlandırılması durumu ortaya çıkmaktadır (Kocabay Şener, 2017, 5). Küresel medya organizasyonlarının kozmopolit elitleri hedef alması, yabancıyı öteki olarak tasvir etme eğilimi, medyanın çeşitliliği temsil etme becerisinin ancak yeni yeni sorgulanmaya başlanması, medya hükümet ve elitler arasındaki ilişki kapsamında Batılı gazetelerin bile uluslararası tanımlamalarda elit bakış açısı ve dış politikaya yakın durması gibi nedenler, ötekinin medyada açık biçimde temsil edilmesinin önündeki engelleri ifade etmektedir (Fürsich, 2010, 119). “Güç/iktidar ilişkileriyle örülü toplumsal alana ilişkin anlam çerçeveleri oluşturan ve mevcut güç/iktidar ilişkilerini yeniden üreten haber metinleri, bu egemen ilişkileri sorgulayan ve eleştiren bir içerikten yoksundur” (Avşar - Şen, 2012,43) Aksine Hall’ün (Hall, 2006) de dikkat çektiği gibi egemen okumayı destekleyerek var olan sistemin devamlılığını sağlamaktadır.

Medyada önyargı ve nesnellik kavramının yaygın tanımının, haberin yanlılığı, muhabir ya da çalıştığı kurumun öznel görüşünün gerçeğe dayalı anlatıma dahil edilmesi olduğu söylenebilir (Hackett, 1984, 230).Yüzlerce yıl, kitle medyasının Avrupa ve Amerika’da ulus devletin tanınmasında oynadığı kritik rol, aynı zamanda sömürge sonrasında ülkelerin ulus inşası çabalarında da önemli bir araç olmuştur. Bir ulusun parçası olarak kabul edilen

topluluğun sınırlarını tanımlayarak ve azınlıkları ötekiler olarak dışlayarak, sınırlı şekillerde aracılı bir ulusal kimlik oluşturmada rol oynamıştır (Fürsich, 2010, 113). Ötekinin tanımlanması stereotipler üzerinden, belirli kalıpları aşmayacak ve tekrar edecek ifadelerle yapılmaktayken gündemin oluşturulması için gereken şartlar, genellikle olumsuz hadiselerden teşekkül etmektedir. Şiddet, savaş, terör, mağduriyet, kaos, felaket gibi küresel etkisi olan olaylar önemli yer kaplamaktadır (Alver, 2003). Olumsuz olanın daha fazla haber değeri taşıdığına ilişkin yaklaşımlar ekseninde anlaşılır görünmekle beraber, geri kalmış varsayılan toplumların geri kalmışlıklarının negatif, şiddet barındıran aksiyonlarla, dramla veya mağduriyetle gündemde tutularak, bunlar üzerinden ötekililiğin yeniden inşa edilmesinin problemli görülmektedir. Bu etmenler, haber medyası ve etkinlik alanı bakımından önde gelen Batılı bir ülke olarak İngiltere medyasının, İsrail-Filistin savaşını nasıl ele aldığını anlamak için hareket noktasını oluşturmuştur. Zira Ortadoğu coğrafyasında bulunmaları nedeniyle, Batı dışı toplumların temsilinde kullanıldığı ifade edilen “ötekililik” argümanı üzerinden, bu ayrıştırmanın sınırlarının her iki ülke için de geçerli olup olmadığını da sınamak mümkün hale gelmiştir.

2. Filistin-İsrail İlişisine Genel Bir Bakış

Tarih boyunca göçler, istilalar ve fetihlere maruz kalan Filistin bölgesi, Arap coğrafyası içindeki zengin ve stratejik tabiatı, üç büyük dinin doğuş ve gelişiminde rol oynaması ve pek çok kutsal yeri barındırması nedeniyle önemini her zaman korumuştur. Yavuz Sultan Selim zamanında (1516'da) Osmanlı hâkimiyetine girmiş ve Birinci Dünya Savaşı'nın sonuna dek Osmanlı sınırlarında yer almıştır (Karaman, 1996a, 13/89,92). Birinci Dünya Savaşı sonrası ise İngiltere mandası olmuş, bu durum Birleşmiş Milletler tarafından taksim edilmesine kadar devam etmiştir (Armaoğlu, 1992). Filistin'deki Yahudi göçü, özellikle Almanya'da Nazi partisinin yükselmesiyle artmış ve iki millet arasında çatışmalar baş göstermiştir. 1929 Ağlama Duvarı olayları ve 1936-1939 büyük isyanı sonrası İngiltere, 1939 Beyaz Kâğıdıyla Filistin'e yapılacak Yahudi göçlerini kısıtlama kararı almıştır. Ancak Nazilerin Yahudiler soykırımı göçlerin kısıtlanmasını engellemiş, Filistin meselesi Birleşmiş Milletlere taşınmıştır. BM tarafından Filistin Özel Komisyonu kurulmuş, 29 Kasım 1947'de yapılan oylamada 39 lehte, 13 aleyhte ve 10

çekimser oyun sonucunda Filistin'in Arap ve Yahudiler arasında bölünmesi ve Kudüs'ün özel statüde kalması kararı alınmıştır (Cleveland, 2008, 282-293). 14 Mayıs 1948'de İsrail Devletinin kurulmasıyla günümüze dek süren Arap-İsrail sorunu başlamıştır (Ataöv, 1980). Aynı yıl ilk Arap-İsrail savaşı çıkmıştır.

İsrail'in Filistin üzerindeki tahakkümünün sonucu olarak, Filistinli direniş örgütleri ortaya çıkmıştır. Bu örgütlerin en önemlilerinden biri, Filistin Kurtuluş Örgütü'dür. Mısırlı lider Nasır'ın girişimiyle, 13-17 Ocak 1964'te Kahire'de düzenlenen Arap Zirvesi'nde Filistin'in örgütlenmesi meselesi ele alınmış, aynı yıl Filistin Kurtuluş Örgütü kurulmuştur. Eylül 1965'te Kahire'de düzenlenen ikinci Arap zirvesinde örgüt resmen tanınmıştır (Shemesh, 1984, 107,121). Burada Yaser Arafat ve El-Fetih'in rolü önemlidir. 1968 Mart ayında, çok kayıplar vermesine rağmen büyük bir İsrail saldırısını durdurmalarıyla Arap dünyasında Arafat ve El-Fetih itibar kazanırken, 1969'da Arafat FKÖ'nün başkanı seçilmiştir (Karaman, 2020, 1/101). Ancak bu direniş örgütü, Ürdün'de Kral Hüseyin ile girdiği mücadelede mağlup olarak 1971'de sınır dışı edilmiş, ardından Lübnan'a yerleşmiştir (Karaman, 1996b, 13/105). FKÖ'nün Lübnan'daki varlığı daha sonra yaşanan Lübnan İç Savaşı'nın nedenlerinden biri olmuştur. Nitekim 1982'de, İsrail Birlikleri'nin Lübnan'a savaş açması ve devam eden çatışmaların sonucunda, FKÖ Tunus'a yerleşmek zorunda kalmıştır (Cleveland, 2008, 430-432).

İsrail-Filistin arasındaki gerilimli ilişkinin devam ettiği yıllar, dünya konjonktürü açısından da oldukça çalkantılı geçmiştir. Bir yanda dünyayı ABD ve Sovyet Rusya egemenliğinde ikiye bölen Soğuk Savaş, diğer yanda Arap-İsrail çatışmalarının başlıca sebep teşkil ettiği Petrol Krizi, Filistin-İsrail ilişkilerine etki etmiştir. 1973'te, OPEC tarafından İsrail'e destek vermek isteyen Batılı ülkelere uygulanan kısıtlamalarla petrol krizi ortaya çıkmıştır (Sariaslan, 2021, 95). Suriye ve Mısır'ın önderliğinde, İsrail'e karşı gerçekleşen 1973'teki Ekim Savaşı'na dönemin süper güçleri tarafından askeri yardımlar yapılmıştır. ABD İsrail'e, Sovyetler Birliği ise Mısır ve Suriye'ye önemli boyutlarda askeri malzeme göndermiştir. Gerek Petrol Krizi ve gerek Ekim Savaşı, süper güçlerin Ortadoğu'daki savaş ortamına doğrudan dahil olabilecekleri ihtimalini artırmıştır. Bu nedenle ABD'nin önderliğinde Ortadoğu'daki barış için harekete geçilmiştir (Cleveland, 2008,417- 419).

Enver Sedat ile Menahem Begin, 1978'de ABD Başkanı Jimmy Carter'in önderliğinde Camp David'de bir araya getirilmiş, Filistin sorununun çözümü amacıyla, 'Ortadoğu Barış Çerçevesi' ve 'İsrail- Mısır Barış Çerçevesi' sözleşmeleri imzalanmıştır (Mansfield, 2012, 423). Aralık 1987'nin başlarında ise Gazze Şeridi'nde Filistinliler ve İsrail arasında şiddetli çatışmaların eşlik ettiği, İntifada veya Filistin Ayaklanması olarak anılan isyan çıkmıştır. (Rigby, 1991, 1). 1991'de Madrid Konferansı ile tekrar barış görüşmeleri başlamıştır (Erhan, 2001, 173). 1993 yılına gelindiğinde, gizli toplantılar şeklinde yürütülen Oslo Görüşmeleri gerçekleştirilmiştir (Cleveland, 2008, 550). 28 Eylül 1995'te Oslo 2 anlaşması yapılmış, İsrail işgal ettiği bazı şehirlerden çekilmiştir (Arı, 2007, 21). 1998'de, ABD'nin baskısıyla Arafat ve Netanyahu arasında Wye Memorandumu imzalanmıştır (Cleveland, 2008, 560). Yine ABD'nin girişimiyle Şarm el Şeyh Memorandumu imzalanmıştır (Erhan, 2001).

Barış görüşmelerinde sonuçsuz kalan bir diğer girişim, 2000 yılında gerçekleştirilen Camp David Zirvesi'dir (Reinhart, 2002, 21). Bu zirvede İsrail, gerek yeni kurulacak Filistin devleti üzerinde gerekse Kudüs'te, hakimiyetini devam ettirecek biçimde sınırlandırmalar önermiştir². İkinci Camp David Zirvesi'nde de anlaşmaya varılamadığı ABD Başkanı Clinton tarafından açıklanmıştır (Arı, 2007, 24-26). Ariel Şaron'un, 28 Eylül 2000'de Kudüs'teki Harem-i Şerif'e yüzlerce askerle yaptığı ziyaretin provakatif olarak değerlendirilmesiyle (Reinhart, 2002, 88) Filistinliler tarafından protesto gösterileri düzenlenmiş ve kısa süre sonra, El-Aksa İntifadası denilen İkinci İntifada başlamıştır (Arı, 2007, 26). 2002'ye gelindiğinde İsrail'in askeri operasyonları artmış, Batı Şeria ile Gazze Şeridi İsrail tarafından işgal edilmiştir (Cleveland, 2008, 564). Bölgedeki çatışmaların çözümü için yeniden müzakereler başlatmak adına; BM, AB, ABD ve Rusya'nın öncülüğünde "Yol Haritası" olarak adlandırılan, üç aşamalı plan ortaya atılmıştır (Arı, 2007, 27). Kasım 2007'de Annapolis konferansı gerçekleştirilmiş, fakat istenen gelişmeler elde edilemediği gibi süreç, 2008'de İsrail'in Dökme Kurşun Operasyonu nedeniyle sona ermiştir (Kaya, 2018, 12).

---

² Ayrıntılar için bkz. Arı (2007).

Bir yandan da Filistin içinde Hamas ve FKÖ kutuplaşması ortaya çıkmıştır. FKÖ'nün Filistin direnişinin temsilcisi olma rolü, OSLO görüşmeleri ve 2004'te Yaser Arafat'ın ölümü ile gerilemiştir (Ayhan, 2009, 109,114). Hamas ise 2006 Filistin Parlamento seçimlerinde 132 sandalyenin 76'sını kazanmıştır (Klein, 2007, 442).2010 yılında başlayan Arap Baharı da İsrail-Filistin ilişkilerine etki etmiştir. Arap Baharı, uluslararası kamuoyunun dikkatini Filistin'den uzaklaştırırken, İsrail yerleşim faaliyetlerini sürdürmeye devam etmiştir (Kemiksiz, 2016, 168). İsrail ve Hamas tarafından Gazze'de 2008-2009, 2012, 2014 yıllarında savaş ve Kudüs ve Batı Şeria'da çok sayıda şiddet olayı yaşanmıştır (Siniver, 2018,8). 2014'ten 2023'te başlayan Hamas-İsrail savaşına kadar geçen sürede çatışmalar sürmüş, İsrail tarafından abluka altındaki Gazze Şeridine çoğu kez hava saldırıları düzenlenmiştir. Ekim 2023'te, Hamas ve İsrail arasındaki olaylar yeni bir savaşa dönüşmüştür.

4. Araştırma Metodu ve Sınırlılıklar

Bu çalışma, İsrail-Filistin Savaşında İngiliz medyasının tarafgir davranış davranmadığı sorusu üzerinden şekillenmiştir. İngiltere'nin, tarihsel süreçte İsrail ve Filistin üzerindeki etkisi; bir dönem Filistin'i İngiliz manda devleti olarak konumlandırması, İsrail devletinin kuruluşunda rol oynaması ve uluslararası ölçüde etkili haber medyasına sahip olması nedeniyle, çalışmanın kapsamını İngiliz medyası oluşturmuştur. Yöntem olarak içerik analizi kullanılmıştır. İçerik analizi, metinlerin kullanıldığı bağlamlara ilişkili tekrarlanabilen ve geçerli çıkarımlar yapmaya imkân tanıyan bir araştırma tekniğidir(Krippendorf, 2004, 18). Belirli olguları tanımlamak ve ölçmek amacıyla sözlü, görsel, yazılı verilerden geçerli çıkarımlar yapmayı amaçlamaktadır. Sistematiiklik ve nesnellik sağlayan bu yöntem, sayılanlardan daha fazlasını içermektedir. Anlamlar, niyetler, sonuçlar ve bağlamla ilişkilidir (Downe Wamboldt, 1992, 314). Büyük miktardaki veriler, içerik analizi tekniğiyle daha küçük ve yönetilebilir temsil biçimlerine indirgenebilir. Kategorilerin sıklıkları ve derecelendirmelerle nitel bilgiler, niceliksel bilgilere dönüştürülebilir (Smith, 2000, 314).

Çalışmada, 7 Ekim 2023 Hamas Saldırısı ile 17 Ekim 2023'te İsrail'in Gazze Şeridi'nde bir hastaneye yaptığı saldırı Daily Mail, Guardian ve Sun gazetelerinde yayınlanan haberler üzerinden incelenmiştir. Gazetelerin

sınırlandırılmasında okunurluk dereceleri, ideolojik eğilimleri ve ücret politikaları baz alınmıştır. Semrush (27 Aralık 2023) verilerine göre, İngiltere’de en çok ziyaret edilen gazeteler listesinde Daily Mail, Guardian ve Sun gazeteleri bulunmaktadır. Aynı gazeteler, Similar Web (27 Kasım 2023) isimli kaynaktan ilk 5 gazete arasındadır. Statista (24 Aralık 2023) verilerine göre de ilk beş haber web sitesi içerisinde yer almaktadır.

Daily Mail, Euro Topics (15 Ocak 2024) sitesinde sağ muhafazakâr, medya önyargı derecesini ölçen ve güncel veriler sunan All Sides (30 Ocak 2024) sitesinde sağ tandanslı olarak tanımlanmıştır. Guardian, sol eğilimli olarak bilinmektedir. Euro Topics (15 Ocak 2024) ile All Sides (30 Ocak 2024), sol liberal/ sol olarak nitelendirmiştir. Euro Topics (15 Ocak 2024)’ in popüler tanımının yanı sıra sağ muhafazakâr olarak bahsettiği Sun, All Sides (30 Ocak 2024) verilerine göre merkezde yer almaktadır. İngiltere’deki köklü gazetelerin haberlerine abonelik dahilinde ulaşılabilirken; adı geçen gazetelerin ücretsiz haber içeriği sunması, böylelikle dünyanın her köşesinden insana ulaşabilmesine olanak tanınması incelenmelerini önemli hale getirmiştir.

Haberlere ulaşmak için İsrail ve Filistin etiketleriyle tarama yapılmıştır. Yorumlar, köşe yazıları, video haberler (sadece video olan), foto haberler, ajanslardan elde edilen ve konudan ilgisiz ancak anahtar kelime nedeniyle arama sonucunda çıkan haberler ile farklı etiketlerde aynı içeriğe sahip olan haberler, değerlendirme dışı bırakılmıştır. Sınırlılıklara göre bulunan 141 haber; haber sayısı, yayınlandığı kategori, haberlerin konuları, fotoğrafı, öne çıkan kelimeler şeklinde ana temalara ayrılmış, bunlar -haber sayısı hariç- kendi içlerinde alt temalar oluşturularak değerlendirilmiştir. Öne çıkan kelimeler, Filistin-İsrail Savaşı bağlamında kullanılanlardan elde edilmiştir. Fotoğraf altı yazıları, video açıklamaları, X (Twitter) gönderileri, grafik/tablolarda geçen kelimeler sayıma eklenmemiştir. 7 Ekim 2023 ve 17 Ekim 2023 verileri, ayrı ayrı sınıflandırılmıştır. Oluşturulan kodlama cetvelinde sayı ve frekansı ortaya konulmuştur. Krippendorf’un ifade ettiği gibi içerik analizi tekrarlanabilir bulgular sunmalıdır. Farklı zaman ve koşullar altında çalışan araştırmacılar, aynı tekniği aynı verilere uyguladığında aynı sonuçları elde etmelidir (Krippendorf, 2004, 18). Bu nedenle veriler, farklı zamanlarda araştırmacı tarafından iki kez kodlanarak güvenilirliği sınanmıştır. Verilerin sınırlaması belirli bağlamlara tabi

olduğundan, tümünün manuel olarak kodlandığını, dijital bir program aracılığıyla elde edilmediğini de eklemek gerekmektedir.³

4.1. Bulgular

Bu başlıkta, çalışmada elde edilen bulgular değerlendirilmiştir. Her bir araştırma bulgusu tablolarda Türkçe olarak sunulmuştur.

Tablo 1. Haber Sayısı

	Daily Mail		Guardian		Sun		Toplam
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	
7 Ekim 2023	16	61,54	5	19,23	5	19,23	26
17 Ekim 2023	77	66,96	21	18,26	17	14,78	
							115

7 Ekim 2023 tarihli Hamas Saldırısı haber sayısı 26'dır. 17 Ekim 2023 tarihli İsrail Saldırısı haberleri sayısı 115'tir. Daily Mail gazetesinin her iki konuyla ilgili, diğer gazetelerden daha fazla haber yaptığı göze çarpmaktadır. Fakat nitelikten çok niceliksel anlamda diğer gazetelerden üstünlüğünün bulunduğunu söylemek gerekmektedir. Başka bir ifadeyle, haberlerin çoğunluğu benzer içeriklerden oluşmaktadır.

Tablo 2. Haber Kategorileri 7 Ekim

	Haber Kategorisi	Haber Sayısı	%
Daily Mail	Haberler	15	93,75
	TV & Show	1	6,25
	Toplam	16	100
Guardian	Dünya-Ortadoğu	5	100
	Toplam	5	100
	Dünya Haberleri	2	40,00

³ Çalışmanın aynı sonuçları verebilmesi için sınırlılıkların eksiksiz biçimde uygulanması gerekmektedir. Haberlerin silinmesi, linklerin bozulması, görsellerin kaldırılması gibi durumların söz konusu olabileceği göz önünde bulundurulmalıdır.

Sun	Birleşik Krallık Haberleri	1	20,00
	Politika	1	20,00
	Spor	1	20,00
	Toplam	5	100

Daily Mail gazetesi, 16 haberin 15'ini "Haberler" kategorisinden sunmuştur. "TV & Show" kategorisinden 1 haber bulunmuştur. Guardian gazetesinde, 7 Ekim tarihli haberlerin tamamı, savaşın merkezi olan "Ortadoğu" haberleri kategorisinden yayınlanmıştır. Sun gazetesi "Politika", "Birleşik Krallık Haberleri", "Spor" ve "Dünya Haberleri" kategorilerinde haber paylaşmıştır.

Tablo 3. Haber Kategorileri 17 Ekim

Gazete	Haber Kategorileri	Haber Sayısı	%
Daily Mail	Haberler	65	84,5
	Spor	4	5,19
	Para ⁴	1	1,29
	TV & Show	7	9,09
	Toplam	77	100
Guardian	Dünya-Ortadoğu	15	71,44
	Dünya-Avrupa	2	9,52
	Dünya	1	4,76
	Haberler	2	9,52
	Birleşik Krallık-İskoçya	1	4,76
	Toplam	21	100
Sun	Dünya Haberleri	12	70,60
	Haberler	1	5,88
	Spor	1	5,88
	Politika	1	5,88
	TV	2	11,76
	Toplam	17	100

⁴ Ekonomi anlamındadır.

Daily Mail, “TV & Show”, “Para” ve “Spor” kategorileri bulunmakla beraber, ağırlıklı olarak “Haberler” kategorisinden paylaşım yapmıştır. Guardian gazetesi, yine büyük oranda olayın merkezi “Ortadoğu” kategorisinden haber yayınlamıştır. Ayrıca “Avrupa”, “Birleşik Krallık İskoçya”, “Dünya Haberleri” ve “Haberler” kategorilerinde de paylaşım yapmıştır. Sun gazetesi, çatışmayla ilişkili en çok “Dünya Haberleri” kategorisini kullanmış, ayrıca “Spor”, “TV”, “Haberler” ve “Politika” kategorilerinden haber girmiştir.

Genel itibarıyla haberler, konu veya haber aktörüne göre bağlamlarına uygun bir kategoriye yerleştirilmiştir. Söz gelimi, “Spor” veya “TV” kategorisindeki haberler, savaşa tepkilerini (İsrail veya Filistin yanlısı şeklinde) dile getiren ünlü kişileri merkezine almıştır. Daha çarpıcı görünmek veya tıklanmak adına, konuları ilgisiz bağlamlara yerleştirmek yöneliminde bulunmadıkları söylenebilir.

Tablo 4. Haber Konuları 7 Ekim

Konular	Daily Mail		Guardian		Sun		Toplam
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	
Uluslararası Politika/Politikacılar	3	60,00	1	20,00	1	20,00	5
Hamas'ın İsrail'e Saldırısı	10	66,66	4	26,67	1	6,67	15
Saldırıya Verilen Tepkiler	1	25,00	-	-	3	75,00	4
Diğer	2	100	-	-	-	-	2

Daily Mail gazetesi, *uluslararası politika/politikacılar* konulu haberlerde, ABD Başkanı Joe Biden'in İsrail'e desteği ile İngiltere Başbakanı Rishi Sunak'ın İsrail'in saldırılar karşısında kendini koruma hakkı olduğunu belirten ifadeleri aktarmıştır. *Hamas'ın İsrail'e saldırısında*, yoğun olarak eylemin detaylarından söz edilmiştir. *Saldırıya verilen tepki* haberlerinde, Londra'da antisemitizm içeren saldırı ve protesto yaşanması ihtimaline karşı alınan önlemlerden bahsedilmiştir. *Diğer* konulu haberlerden biri, bir

şarkıcının Tel Aviv'deki konseri iptal etmesi, öteki Harvard Üniversitesi'nden bir profesörün bir X (Twitter) gönderisi üzerine yapılan tartışmayı konu almıştır.

Guardian gazetesinde yayınlanan haberlerin dördü, doğrudan *Hamas Saldırısı* ile alakalıdır. Saldırı sonrası, Netanyahu'nun savaş ilan ettiğinden ve hem Filistinli hem de İsraili yüzlerce sivilin yaşamını yitirdiğinden bahsedilmiştir. *Uluslararası politika/politikacılar* konulu bir haberde ise Biden'ın mevcut durumla ilgili Hamas'ı kınaması ve İsrail'e desteğinden söz edilmiştir. Sun gazetesinde bir haber, *Hamas'ın İsrail'e başlattığı saldırıyı* konu almıştır. *Uluslararası politika/politikacılar* konulu haberde, İngiliz parlamentosundan kişiler bulunmaktadır. BBC'nin Hamas güçlerine "terörist" dememesine verilen tepkiler, birçok havayolu şirketinin olaylar nedeniyle İsrail'e uçuşları ertelemesi ve Celtic Futbol Takımı taraftarlarının bir maçta Filistin yanlısı pankart açması, *saldırıya verilen tepki* konulu haberlerin muhtevasını oluşturmaktadır.

Tablo 5. Haber Konuları 17 Ekim

Konular	Daily Mail		Guardian		Sun		Toplam
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	
Politika/Politikacılar	21	61,77	4	11,76	9	26,47	34
İsrail'in Gazze'deki Hastane Saldırısı	2	40,00	2	40,00	1	20,00	5
Gazze'deki İnsani Kriz	2	50,00	2	50,00	-	-	4
Ünlü Kişiler	15	93,75	-	-	1	6,25	16
Protestolar	11	78,57	2	14,29	1	7,14	14
Rehineler/Mağdurlar	13	61,90	5	23,81	3	14,29	21
İsrail-Hamas Çatışması	6	54,55	3	27,27	2	18,18	11
Diğer	7	70,00	3	30,00	-	-	10

İncelenen gazetelerde, 17 Ekim saldırısına ilişkin yayınlanan uluslararası *politika/politikacılar* konulu haberler, doğrudan İsrail-Hamas Çatışmasını ele almayan ancak bölgedeki durumla bağlantısı bulunan haberlerdir. Brüksel'de aynı dönemde meydana gelen terör saldırısı, Fransa'da bir öğretmenin bir mülteci tarafından öldürülmesi, Emmanuel Macron'un Avrupa'da terör

tehdidinin artması üzerine söylemleri, İngiliz-Filistinli milletvekilinin (Layla Moran) bir TV programında kendisini zor durumda bırakan sorularla karşı karşıya kalması, İskoçya Bölgesel Başbakanı Humza Yousaf'ın karısı Nadia El-Nakla'nın ailesinin akrabalarını ziyarete gittiklerinde savaş bölgesinde mahsur kalmaları, İran'ın Hamas desteği, ABD kongresinde İsrail-Hamas Çatışması, İngiliz politikasında Hamas-İsrail, İngiltere Kraliyet ailesinden Hamas-İsrail Çatışması değerlendirmesi, ABD'nin İsrail'e savaş ekipmanı desteği ve ABD Başkanı Joe Biden'ın 17 Ekim'de İsrail'e yapacağı ziyareti konu alan haberler yayınlanmıştır.

Gazze'deki El-Ehli Hastanesi saldırısında, doğrudan saldırıyı odağına alan haber sayısının Daily Mail ve Guardian gazetelerinde 2, Sun gazetesinde ise 1 olduğu görülmüştür. İsrail'in Gazze'yi ablukaya alması nedeniyle yaşanan *kriz*, Daily Mail ve Guardian gazetelerinde 2 kez yer almıştır. *Ünlü isimler* temasında, dünyaca ünlü kişilerin Filistin-İsrail Çatışmasına verdikleri tepkiler bulunmuştur. Filistin yanlısı bir sosyal medya mesajı attığı için Bundesliga'dan uzaklaştırılan bir futbolcu ile Brüksel ve İsrail kurbanları için saygı duruşunda bulunan İngiliz ve İtalyan futbolcuların konu olduğu haberler de *ünlü isimler* temasına dahildir. En fazla haberi Daily Mail yaparken, Sun gazetesinde bir haber yayınlamıştır. Guardian'da bu konuda haber bulunmamıştır.

Daily Mail ve Guardian gazetelerindeki *protesto* konulu haberlerde, Filistin'e destek amacıyla (Berkeley, Harvard Üniversitesi öğrencileri, Amerikalı Yahudi toplulukları, ABD Büyükelçiliğinde toplanan Lübnanlılar, İngiltere'de protestolar vb.) belirli grupların yürüyüş, eylem, İsrail'i kınama mektubu gibi tepkileri ana konudur. Bu kategoriye, BBC'ye karşı yapılan İsrail yanlısı protestolar dahildir. Yalnızca 1 haber yapan Sun gazetesinin haberi, bu konudan müteşekkildir.

Rehine/mağdur konulu haberler, 7 Ekim saldırısı sonrası kaçırılan, rehin tutulan veya öldürülen/yaralanan İsraili sivilleri merkez almıştır. Yalnızca Daily Mail'in bir haberinde, Zaina adlı 13 yaşındaki Filistinli çocuğun, Gazze'de yaşananlarla ilgili sözleri konu edilmiştir. Bu haberde İsrail'in, Hamas'ın yaptıklarına bir karşılık verdiği bilgisi aktarılmıştır (Callery, 17 Ekim 2023).

İsrail-Hamas Çatışması alt temasında, Gazze'ye yapılan hava saldırısıyla ilgili bilinenleri aktaran haberler vardır. Sun gazetesindeki haberler, bir hava saldırısı görüntülerini ve öldürülen bir Hamas komutanını odağına almıştır. Guardian gazetesinde, savaşa ait gelişmeler aktarılmıştır. Daily Mail gazetesindeki haberlerde mağdur olan Filistinli siviller ve Gazze'deki insanlık dramının yanı sıra, 7 Ekim'deki saldırının ortaya çıkan videosu konu olmuştur. *Diğer* temasında Guardian, Malezya'nın Frankfurt'taki kitap fuarından çekildiğini (İsrail yanlısı olduğunu düşünmeleri nedeniyle) duyurduğu bir haber ile Filistinli bir İngiliz cerrahın Gazze'ye gittiği için ailesinin İngiliz polisi tarafından rahatsız edildiği konusunu aktarmıştır. Ayrıca saldırı nedeniyle yaşamını yitiren İsraili sivillerin kimlik tespiti için otopsi yapan uzmanların haberi, bu kapsamdadır. Daily Mail, çatışmanın İngiltere, Kanada ve Amerika Birleşik Devletleri'nde antisemitik eylemlere yol açtığını gösteren haberler yayınlamıştır. Bazı iş insanları ile ABD'de bulunan bazı üniversitelerin, İsrail- Filistin Çatışmasındaki tutumları nedeniyle ekonomik temelli yaptırımlarla karşılaştıkları konu edilmiştir.

Haberler genel itibariyle, bölgedeki gerilimi yansıtan konulardan oluşmaktadır. Haber değeri açısından ele alındığında, 7 Ekim'de Hamas'ın gerçekleştirdiği saldırının gündem olması olağandır. Buna karşılık, 17 Ekim'de İsrail tarafından yapılan saldırı yeterli ölçüde haberleştirilmemiştir. Bu tarihte 7 Ekim mağduru siviller daha çok gündemde tutulmuştur.

Tablo 6. Haber Fotoğrafları 7 Ekim

Haber Fotoğrafı	Daily Mail		Guardian		Sun		Toplam
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	
Savaş Görüntüleri (Filistin)	26	92,86	1	3,57	1	3,57	28
Savaş Görüntüleri (İsrail)	40	93,02	2	4,65	1	2,33	43
Çatışma	17	100	-	-	-	-	17
İsrail Güçleri ve Ekipmanları	15	100	-	-	-	-	15
Hamas Güçleri ve Ekipmanları	5	100	-	-	-	-	5

Saldırı Sonrası Hamas Güçleri ve Filistinli Siviller	59	95,16	3	4,84	-	-	62
Enkaz Görüntüleri (Filistin)	25	92,59	-	-	2	7,41	27
Enkaz Görüntüleri (İsrail)	48	94,12	2	3,92	1	1,96	51
Cenaze/Ceset Görüntüleri (İsrail)	10	90,91	-	-	1	9,09	11
Mağdur Filistinliler	4	80,00	-	-	1	20,00	5
Mağdur İsraililer	63	96,92	1	1,54	1	1,54	65
Filistin Yanlısı Protestolar	5	83,33	-	-	1	16,67	6
İsrail Yanlısı Protestolar	-	-	-	-	2	100	2
Politikacılar	10	71,43	1	7,14	3	21,43	14
Diğer	2	40,00	-	-	3	60,00	5

Sun ve Guardian gazetelerinde, 7 Ekim’de beşer haber yayınlandığı için az sayıda fotoğraf kullanılmıştır. *Savaş görüntüleri (Filistin)* teması, İsrail’in Gazze’ye yönelik roket/füze saldırısı, göğe yükselen dumanlar ve yangınların gösterildiği fotoğraflardan oluşmuştur. *Savaş görüntüleri (İsrail)* temasında, Hamas güçleri tarafından yapılan saldırılar kapsamında benzer görüntülerin yanı sıra, bir eve yapılan saldırıya ilişkin ortaya çıkan videodan kesilmiş kareler ve paraşütle sivillerin üzerine ateş açıldığı ifade edilen fotoğraflar yer almıştır. *Çatışma* temasında, roketler, kaçan veya siper alan insanlar ile İsrail ve Hamas güçlerine ait görseller söz konusudur. *İsrail ve Filistin/Hamas güçleri ve ekipmanları* temasında, askerler, tanklar, savaş uçakları, askeri araçlardan oluşan fotoğraflar vardır. Büyük ölçüde haberi destekleyen bu görseller, yalnızca Daily Mail gazetesinde bulunmuştur.

Daily Mail ve Guardian’da bulunan *saldırı sonrası Hamas güçleri ve siviller* temasında, Filistinli çocuk ve kadınların elinde silahla savaşıyor olduklarını gösteren fotoğraflar yer almıştır. İsrail askeri aracına binen, İsrail tanklarının

üzerine çıkan veya etrafında fotoğraf çeken insanlar, Gazze Şeridi ve İsrail arasındaki sınırı yıkan ekskavatör, İsrail sınırını geçen ve dönüşte kalabalığın karşıladığı Filistin güçleri, saldırı tüfeği taşıyor gibi görüldüğü belirtilen kadın ve erkekler, yine elinde tüfek bulunan bir kız çocuğu fotoğrafları yer almıştır. Büyük ölçüde elleri havada, zafer işareti yapan, kutlama yapıyor gibi görünen kişi ya da kalabalığın görselleri söz konusudur.

Enkaz görüntüleri kapsamında, karşılıklı saldırılar sonrası İsrail kentleri ve Gazze'deki durumu gösteren kareler bulunmuştur. Filistin'deki enkaz görsellerinde yıkılmış binalar, arama-kurtarma yapan insanlar, yanmış araçlar bulunurken, İsrail enkazında benzer görüntülere ek olarak saldırının gerçekleştiği festival alanının harabeye dönmüş hali ile bazı evlerin dağılmış/kurşunlanmış görselleri eklenmiştir.

Mağdur Filistinliler konulu fotoğraflarda, ağlayan veya yaralı olan kadınlar/çocuklar, göç etmeye çalışan Filistinler fotoğraflanmıştır. Beş kez yer alan bu görüntülere karşılık, *mağdur İsraillilere* ait görseller çok büyük ölçüde Daily Mail'de olmak üzere 65 kez kullanılmıştır. Kucağında çocukla kaçmaya çalışanlar, hastanede yatan yaralılar, ambulansla hastaneye taşınan yaralılar, ağlayan çocuk ve kadınlar, sığınaklarda bulunanlar, rehin alınanlar, rehinelere posterleri ile aileleri ve kendilerinin eski fotoğrafları söz konusudur. *Cenaze/ceset* temalı görsellerde, saldırıda yaşamını yitiren/yerde yatan insanlar, toplu halde bulunan cenazeler ve Hamas güçlerinin saldırının müsebbibi olarak karelerde bulunduğu İsrailli siviller yer almıştır.

Filistin yanlısı protesto fotoğraflarında, Daily Mail gazetesinde, Lübnan ve İran'da yapılan destek gösterileri ile İsrail bayrağı yakılması görüntüleri yayınlanmıştır. Sun gazetesindeki fotoğrafta Celtic Futbol Takımı taraftarlarının Filistin'e destek sözleri içeren pankartları yer almıştır. Sadece Sun gazetesinde bulunan *İsrail yanlısı protesto* kapsamında, BBC binasına ait görüntüler vardır. Haber konularında politikacıların bulunması nedeniyle doğal olarak görselleri kullanılmıştır. *Diğer* kategorisinde, Daily Mail gazetesinde Harvard'dan bir akademisyenin, Almanya'da Brandenburg Kapısı'nın saldırı sonrası İsrail bayraklarıyla donatılmasının, çatışma sırasında arkasında bir patlama meydana gelen El-Cezire gazetecisinin ve şarkıcı Bruno

Mars'ın görseli; Sun gazetesinde savaş nedeniyle uçuşların iptal edilmesini temsilen havalimanı görselleri kullanılmıştır.

Tablo 7. Haber Fotoğrafları 17 Ekim

Haber Fotoğrafı	Daily Mail	Guardian		Sun		Toplam	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı		%
İsrail Askerleri	29	85,29	-	-	5	14,71	34
Hamas Güçleri	6	66,67	-	-	3	33,33	9
Savaş Görüntüleri (Filistin)	30	68,18	2	4,55	12	27,27	44
Savaş Görüntüleri (İsrail)	37	94,87	-	-	2	5,13	39
Enkaz Görüntüleri (Filistin)	34	89,47	-	-	4	10,53	38
Enkaz Görüntüleri (İsrail)	54	91,53	-	-	5	8,47	59
Cenaze/Ceset Görüntüleri (Filistin)	15	100	-	-	-	-	15
Cenaze/Ceset Görüntüleri (İsrail)	15	93,75	1	6,25	-	-	16
Mağdur Filistinliler	71	85,54	9	10,85	3	3,61	83
Mağdur İsraililer	101	80,80	6	4,80	18	14,40	125
İnsani Yardım	11	91,67	1	8,33	-	-	12
Filistin Konulu Gösteriler	61	96,83	2	3,17	-	-	63

İsrail'e Destek Gösterileri	20	90,91	2	9,09	-	-	22
Brüksel Saldırısı	53	89,83	-	-	6	10,17	59
Batı'da Nefret Saldırıları	21	100	-	-	-	-	21
Politikacılar ⁵	88	88,00	4	4,00	8	8,00	100
Ünlü İsimler	71	94,67	-	-	4	5,33	75
Diğer	30	58,82	4	7,84	17	33,33	51

İsrail askerleri ve Hamas güçleri konulu görseller, genel itibariyle olayın taraflarını ifade etmiştir. İsrail ordusu, askerleri, tank, savaş uçağı ve Hamas güçlerinin görüntüleri kullanılmıştır. *Savaş görüntüleri (Filistin)* başlığında, İsrail'in Gazze'ye yönelik roket/füze saldırısı, göğe yükselen dumanlar, hastaneye yapılan saldırı ve yangın fotoğrafları en fazla Daily Mail gazetesinde yer almıştır. İsrail'e yönelik Hamas güçleri tarafından yapılan saldırılar kapsamında *savaş görüntülerinde (İsrail)*, roket/füze saldırısı, göğe yükselen dumanlar ve yangın görüntüsü dışında, bir eve yapılan saldırıya ilişkin ortaya çıkan videodan kesilmiş kareler ve paraşütle sivillerin üzerine ateş açıldığının belirtildiği fotoğraflar vardır. Bu temada da en fazla Daily Mail gazetesinin görsel kullanmıştır. Guardian gazetesinde, bu kategoriye giren görsel bulunmamıştır. Sun gazetesi ise 2 görsele yer vermiştir. Tablolarda görüldüğü üzere 17 Ekim'de hastane saldırısına yer veren görsellerin sayısı, 7 Ekim'de yaşananlara ait -tekraren- servis edilen görüntülerden daha azdır.

Enkaz görüntülerinde (Filistin), hastanenin saldırı sonrası durumu, yanmış araçlar, Gazze'deki bina, sokak ve caddelerin enkazı vardır. İsrail'deki *enkaz görüntüleri* benzer içeriklerden müteşekkildir. İlaveten festival alanının dağılmış hali ile Hamas tarafından girilen evlerdeki hasarı ortaya koyan görüntüler kullanılmıştır. Daily Mail ve Sun'da daha çok İsrail'deki yıkım resmedilmiş, Guardian'da enkaza yönelik görsel paylaşılmamıştır.

⁵ ABD kongresi, devlet binaları, Avam kamarası, MI5, CIA ve FBI direktörleri de bu kapsamda değerlendirilmiştir.

Cenaze/ceset görüntülerinde (Filistin), ölmüş çocuğunu kucağında taşıyan kadınlar, enkazdan çıkarılmış, üstü örtülmüş veya ceset torbalarında olan insanlar ve mezarlık fotoğrafları vardır. *İsrail cenaze/ceset görüntülerinde*, yerde yatan ve üstü örtülmüş yakının başında ağlayanlar, İsraili askerlerin taşıdığı cesetler, İsraili askerlerin Hamas güçlerine ait taşıdıkları cesetler, cenaze töreni, morg benzeri binanın önündeki cenazeler yer almıştır. Daily Mail gazetesinde her iki temada eşit sayıda görsel varken, Guardian yalnızca İsrail’le ilgili bir görsel paylaşmış, Sun hiç görsel kullanmamıştır.

Mağdur Filistinliler temasında, hastane patlaması sonrası yaralananlar, hastanenin önündeki kalabalık, ağlayan çocuklar/yetişkinler, ambulansla taşınan insanlar, mülteci kampı, sınırda göç için bekleyenler, yiyecek/su sırası bekleyenler gibi savaşın boyutunu dramatik haliyle ortaya koyan görseller kullanılmıştır. Tabloda görüleceği üzere daha fazla sayıda kullanılan *İsraili mağdurların* fotoğrafları kapsamında; ölen veya kaçırılan insanlar, kaçırılma anından veya sonrasında görseller, geçmişteki mutlu halleri, rehinelere posterleri, basın açıklaması yapan ve ağlayan aileleri, ölen yakınlarının başında ağlayanlar, ambulansla veya uçak ambulansla hastaneye taşınan yaralılar, hastanenin önünden kareler bulunmaktadır. “*İnsani yardım*” konusunda, Gazze Şeridi’ndeki krize çözüm amacıyla gönderilen yardımları taşıyan araçların (uçak, tır vs.) fotoğrafları yer almıştır.

Filistin konulu gösterilerde, Harvard Üniversitesi öğrencilerinin Filistin’i desteklemek üzere yayımladıkları mektup, Berkeley Üniversitesi öğrencilerinin Filistin’e destek gösterisi, Amerika’da Yahudi yurttaşlar tarafından yapılan protestolar, Celtic Futbol Takımı taraftarlarının Filistin’e destek pankartları vardır. Filistinlilerin, Mahmud Abbas’ı protesto etmek üzere yaptıkları eylemler ve polisle girdikleri çatışmaları anlatan görseller de söz konusudur. *İsrail destek gösterilerinde* ise BBC’yi eleştiren bir grubun kanal binasının önünde yaptığı boykot fotoğraflanmıştır.

16 Ekim 2023’te Belçika’da IŞİD taraftarı olduğu söylenen bir kişi, İsveçli iki futbol taraftarını öldürmüştür. Ondan birkaç gün evvel de Çeçen bir göçmen, Fransa’da bir öğretmeni bıçaklamış ve iki kişiyi yaralamıştır. Bu olayların ardından, Emmanuel Macron’un Avrupa genelinde bir güvenlik sorunu olduğuna ilişkin söylemleri haberleştirilmiştir. Macron, saldırıları

Hamas-İsrail Savaşı ile bağlantılandırmıştır (Averre, 17 Ekim 2023). Sun ve Daily Mail gazetelerinde *Brüksel saldırısına*, failine, olay yerine ve sonraki günlere ait görüntüler yer almıştır. Artan güvenlik önemleri söylemi, polis görselleriyle desteklenmiştir. İngiltere'nin İtalya ile oynadığı futbol maçı için alınan yoğun güvenlik önemleri, stadyumdan kareler, futbolcuların İsrail ve Brüksel kurbanları için saygı duruşu yaptıkları fotoğraflar bulunmuştur. Fransa'da bıçaklanan öğretmen olayına ilişkin görseller de paylaşılmıştır. İngiltere, Kanada ve ABD'de İsrail-Filistin Savaşına tepki olarak, antisemitizm odaklı *nefret saldırıları* gerçekleştirilmiştir. Bunları anlatmak üzere fail, olay yeri, polis araçları gibi görseller ise yalnızca Daily Mail'de yer almıştır.

Bünyamin Netanyahu, Joe Biden, Rishi Sunak başta olmak üzere, çeşitli ülkelerden *politikacı* ve devlet yetkilileri ile olaylara tepkisini ortaya koyan *ünlü isimlerin* (futbolcular, mankenler, aileleri, ünlü firma sahipleri, gazeteciler) fotoğrafları da kullanılmıştır. Politikacı görsellerine üç gazetede de rastlanırken, yalnızca Guardian'da *ünlü isimler* temalı fotoğraf bulunmamıştır. Son olarak *diğer* kategorisinde Filistin Bayrağı, İran'a ait füze görüntüleri, İran ordusu/askerleri, Amerikan askerleri/donanması/gemileri, sokaklar, yamaç paraşütü yapan insanlar (Hamas'ın paraşütle saldırı yapmasına gönderme olarak), Londra'da yapılan bir protesto, açıklama yapan Amerikalı ve İngiliz akademisyenler/uzmanlar, Filistin yanlısı doktorlar, kitap fuarı ve bazı şirketlerin CEO'larına ait görseller kullanılmıştır.

Tablo 8. Öne Çıkan Kelimeler 7 Ekim

Kelimeler ⁶	Daily Mail		Guardian		Sun		Toplam
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	
Saldırı	179	79,91	35	15,63	10	4,46	224
Yahudi Bayramı	8	72,73	1	9,09	2	18,18	11
Yom Kippur	9	69,23	3	23,08	1	7,69	13
Hamas Militanları	31	93,94	2	6,06	-	-	33
Hamas'ın Silahlı Adamları	12	75,00	2	12,50	2	12,50	16

⁶ Eş anlamlı kelimeler İngilizce olarak ayrı ayrı kodlanmış, makalede tek bir kod altında yer almıştır: Hamas attack, Hamas assault, barbaric attack

Hamas Savaşçıları	6	100	-	-	-	-	6
İsrail Ordusu	19	90,48	2	9,52	-	-	21
İsrail Savunma Kuvvetleri	9	81,82	2	18,18	-	-	11
İsrailli Asker/Askerler	11	100	-	-	-	-	11

Hamas'ın eylemi, büyük oranda *saldırı* şeklinde tanımlanmıştır. Yahudilerin Şabat olarak adlandırdıkları dini kutlamalarına denk gelen 6-7 Ekim gününde vuku bulması nedeniyle, haberlerde *Yahudi Bayramı* kelimesi yer almıştır. Öte yandan 1973'te meydana gelen *Yom Kippur* savaşıyla aynı gün olması, bu arda lan bilgisinin paylaşılmasını açıklamaktadır. Olayın müsebbibi Hamas genellikle; *Hamas Militanları*, *Hamas Savaşçıları* veya *Hamas'ın Silahlı Adamları* şeklinde tanımlanmıştır. Bu ifadeler, yoğun olarak Daily Mail'de kullanılırken, Guardian *Hamas Militanları* ve *Silahlı Adamları* tanımını ikişer kez, Sun yalnızca *Hamas'ın Silahlı Adamları* tanımını iki kez yapmıştır. İsrail askeri kanadını vurgulamak için ise *ordudan*, *askerlerden ve savunma kuvvetlerinden* söz edilmiştir. Genellikle Hamas güçleriyle çatışmaya giren, kaçırılan/esir edilen veya öldürülen askerler oldukları belirtilmiştir.

Tablo 9. Öne Çıkan Kelimeler 17 Ekim

Kelimeler	Daily Mail		Guardian		Sun		Toplam
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	

İsrail Saldırısı ⁷	20	48,78	14	34,15	7	17,07	41
Hastane Saldırısı ⁸	10	66,67	5	33,33	-	-	15
Hastane Patlaması ⁹	14	63,64	4	18,18	4	18,18	22
Savaş Suçu	12	54,55	8	36,36	2	9,09	22
Soykırım	11	61,11	7	38,89	-	-	18
İnsani Kriz	7	53,85	5	38,46	1	7,69	13
Kuşatma ¹⁰	16	66,66	7	29,17	1	4,17	24
Abluka	8	40,00	12	60,00	-	-	20
Hamas Saldırısı ¹¹	69	68,32	28	27,72	4	3,96	101
Hamas Terör Saldırısı	22	95,65	-	-	1	4,35	23
Hamas Militanı	21	75,00	5	17,86	2	7,14	28
Hamas'ın Silahlı Adamaları	24	77,42	2	6,45	5	16,13	31
Hamas Savaşçıları	14	82,35	2	11,76	1	5,88	17
İsraili Asker/Askerler	10	71,43	1	7,14	3	21,43	14
İsrail Ordusu	36	54,55	23	34,84	7	10,61	66
Hamas'ın Askeri Kanadı	6	66,66	3	33,33	-	-	9

İsrail Saldırısı tanımlaması kapsamında, sıklıkla Gazze Şeridi'ne yapılan hava saldırıları, kara işgali hazırlıkları ve mağdur Filistinlilerden söz edilmiştir. Bununla beraber, hemen her haberde 7 Ekim saldırısına karşı bir

⁷ Israeli/Israel's attack, strike veya airstrike olarak geçmiştir.

⁸ hospital attack; strike on a hospital; Gaza hospital strike Strike/ **airstrike** on a Gaza hospital, bombing of a hospital in Gaza olarak geçmiştir.

⁹ hospital blast; explosion at a hospital in Gaza; Gaza hospital blast; blast at the Gaza hospital olarak geçmiştir.

¹⁰ besieged Gaza Strip ifadesi sayıya dahildir.

¹¹ attack by Hamas, Hamas's/Hamas attack, Hamas/Hamas's assault olarak geçmiştir.

atak olduğu belirtilmiştir. Daily Mail gazetesinde, Gazze’de yaşamını yitiren binlerce kişi ve on bine yakın yaralı olduğundan, bu durumun Hamas’ı İsrail’e saldırmaktan vazgeçirmediğinden (Averre, 17 Ekim 2023) bahsedilirken Sun gazetesinde, binlerce kişinin ölümüne yol açan olay misilleme olarak (Davis, 17 Ekim 2023) tanımlanmıştır. Guardian gazetesinde, İsrail saldırılarına yanıt olarak Hamas’ın rehinelere öldüreceği uyarısından (Sherwood, 17 Ekim 2023) söz edilmiştir. Olay, *hastane patlaması, hastane saldırısı* şeklinde de tanımlanmıştır. Bu ifade, teknik veya başka bir nedenden de patlama olabileceği göndermesi içerdiğinden tercih edilmiş olabilir. *Savaş suçu* ifadesi, doğrudan İsrail’in eylemini tanımlamak adına değil, tırnak içinde veya dolaylı anlatımda olaya tepki gösteren uluslararası aktörlerin (İranlı, İspanyol siyasilere, BM uzmanları vs.) söylemlerinden kaynaklı kullanılmıştır. Benzer şekilde İsrail’in Gazze’ye uyguladığı abluka ve hastane saldırısı nedeniyle gündeme gelen “soykırım” kelimesi, doğrudan ve dolaylı aktarımlarla sunulmuştur. Örneğin Guardian gazetesinde; *İsrail hükümetini soykırım planlamakla suçlayan protestocularla beraber en az 30 kişi tutuklandı* (Tait, 17 Ekim 2023) şeklinde geçmiştir.

Abluka kelimesi, en çok Guardian gazetesinde görülmüştür. Gazete bölgedeki krizi ve ablukadan kaynaklanan sorunları kendi ifadesi olarak aktarmıştır. Söz gelimi; İsrail’in katı ablukası hayati kaynakları kesti ve bölgeyi insani bir felaketle karşı karşıya bıraktı (Yerushalmy, 17 Ekim 2023) cümlesi spotta yer almıştır. Sun gazetesinde bulunmayan bu kelimeye, Daily Mail tırnak içinde veya BM’nin açıklaması olarak yer verirken, çok kez İsrail hava saldırısı ve ablukanın milyonlarca insanı çaresizliğe sevk ettiği söylenmiştir. Ancak bu ifadeler, İsrail’in saldırısının bir misilleme olduğunu belirtirken kullanılmıştır. Genellikle doğrudan ve dolaylı aktarımlarda kullanılan *kuşatma* kelimesi, Gazze’deki durumu ortaya koymak amacıyla haberlere eklenmiştir. *İnsani kriz* ise daha çok gelecekte yaşanacak sorunları işaret eden doğrudan ve dolaylı söylemlerde yer bulmuştur. Bu ifadelerin Hamas’ın İsrail’e yaptığı saldırıya göre çok daha az sayıda tekrar edildiğinin altını çizmek gerekir. *Hamas saldırısı, terör saldırısı* gibi ifadeler tırnak içinde, dolaylı anlatımlarda ve olayı tanımlamak adına 17 Ekim tarihinde de sıklıkla haberlerde yer almıştır.

Olayın taraflarının betimlenmesinde Hamas için militanlar, silahlı adamlar veya savaşçılar denilmiştir. *Hamas militanları ve savaşçılar* ifadeleri çoğunlukla saldırı failleri olarak ve masum sivilleri öldürme eylemi gerçekleştiren kişiler anlamında geçmiştir. Terör grubu olduklarını vurgulamak adına *Hamas'ın silahlı adamları* tanımlaması çok kez tercih edilmiştir. Hamas'a nadiren kaynak olarak başvurulmuş genellikle fail konumu vurgulanmıştır. Daily Mail, *Hamas'ın askeri kanadı, kolu bandaja sarılı ve sersemlemiş bir kadının gösterildiği rehine videosu yayınladı* (Reynolds, 2023) diye yazarken, Guardian gazetesi spotunda *grubun askeri kanadı, çoğu sivil olduğu düşünülen 200 rehine olduğunu ve 50 rehinenin de diğer gruplar tarafından rehİN tutulduğunu açıkladı* (Sherwood, 17 Ekim 2023) şeklinde bahsetmiştir. İsrail ordusu da genellikle haberin kaynağı olarak sunulmuştur. Söz gelimi; *İsrail ordusu, 7 Ekim'deki korkunç katliama misilleme olarak Hamas'ın gizlenme yerlerini, altyapı ve komuta merkezini hedef aldıklarını açıkladı* (Davis, 17 Ekim 2023) şeklindeki cümlede, ordu kaynak olarak gösterilmiştir.

Değerlendirme ve Sonuç

İsrail ve Filistin arasında onlarca yıldır süren gerilimin son aşamasında, 2023 Ekim ayında meydana gelen karşılıklı saldırılar, yeni bir savaş başlatmış ve dünya gündemine oturmıştır. Savaşın başlangıç noktası olan 7 Ekim 2023 Hamas'ın İsrail'e saldırısı ile 17 Ekim 2023 İsrail'in Gazze'de bir hastaneye yaptığı saldırı kapsamında, İngiltere menşeli Daily Mail, Guardian ve Sun gazetelerindeki haberlerin içerik analizi ile incelenerek, haberin tarafsızlığı ilkesi açısından değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Gazeteler, farklı ideolojik tandanslara sahip olmaları, çok tıklanmaları ve içeriklere ücretsiz ulaşım imkânı tanınmaları açısından tercih edilmiştir. Çeşitli sınırlılıklar konularak yapılan taramalar sonucunda 141 haber bulunmuştur. Bu haberler; haber sayıları, kategorileri, konuları, fotoğrafları ve öne çıkan kelimeler temaları altında analiz edilmiştir.

Hamas'ın İsrail'e yönelik 7 Ekim'de gerçekleştirdiği saldırının haber sayısı toplam 26 iken İsrail'in Gazze'deki bir hastaneye yaptığı 17 Ekim tarihli saldırıya ilişkin haber sayısı, 115 olarak kaydedilmiştir. Haberlerin, niceliksel açıdan hastane saldırısının yaşandığı gün daha fazla olduğu görülmüştür. Ancak sözü geçen tarihte Hamas Saldırısının daha fazla konuşturıldığı anlaşılmıştır. Merkez eğilimli Sun ile sol eğilimli Guardian benzer sayıda

haber yayınlarken, sağ/muhafazakâr eğilimli Daily Mail'in diğerlerinden daha çok haber yapmış olması göze çarpmıştır. Fakat üç gazetede de haberlerin muhteviyatı birbirinden farklı değildir. Bu bakımdan haber sayısı, ideolojik eğilim noktasında anlamlı bir fark olarak değerlendirilmemiştir. Benzer şekilde, haberlerin yayınlandığı kategoriler, ideolojik anlamda kayda değer bir ayrışma içermemektedir.

Tüm haberler, konuları itibariyle bölgedeki gerilimle ilgili olmakla birlikte, bazıları doğrudan savaşa veya savaşın aktörlerine odaklanmamıştır. 7 Ekim Hamas Saldırısı haberleri, İngiltere Başbakanı ve ABD Başkanı ağırlıkta olmak üzere uluslararası politikacıların verdikleri tepkileri konu etmiştir. Uluslararası savaş, kriz gibi durumlarda her ülkenin medyasında kendi siyasi aktörlerinin söylemlerini ön plana çıkarması olağan kabul edildiğinden, İngiltere Başbakanı Sunak'ın haberlerde sıkça geçmesi şaşırtıcı değildir. İsrail'e desteğini açıkça ortaya koyan ABD Başkanı Biden'ın konu olması ise İngiliz medyasının tutumunu anlamak açısından önemlidir. 17 Ekim haberlerinde de Filistin yanlısı İran'a yer verilmesine karşılık Biden çok daha fazla gündeme getirilmiştir. Diğer taraftan 17 Ekim'in konusu, İsrail'in Gazze'deki bir hastaneye yaptığı saldırı olmasına rağmen üç gazetede de Hamas'ın rehin aldığı kişilerin daha çok haber konusu olduğu dikkat çekmiştir. Hatta birçok haberde hastane saldırısından bahsedilmemiştir. Dolayısıyla sivillerin hedef haline getirildiği saldırıların söz konusu kişiler üzerindeki etkisinin haberlere benzer nitelik ve sıklıkla yansımaması ve mağdurların eşit temsil edilmemesi, haberciliğin temel ilkelerinden olan objektiflik açısından oldukça tartışmalı görünmektedir.

Stuart Hall gerek haber söylemlerinin gerekse fotoğraflarının belirli ideolojik anlamlar taşıdığını ifade etmektedir. Buna ilişkin kodlama-kodaçımından söz eden Hall, olayları belirli anlamlar yükleyerek okuyucunun bu yönde okumalar yapmasını sağlayacak, sağ duyuyu harekete geçirecek başat ideolojik göndermelerin medya aracılığıyla yaygınlaştırıldığını söylemektedir (Hall, 2006). 7 Ekim Hamas Saldırısı görselleri, büyük ölçüde İsrail'deki savaş ortamını ve bunun siviller açısından sonuçlarını ortaya koymuştur. Kurşunlanmış duvarlar, yanmış evler şeklinde olayın boyutunu dramatik öğelerle vurgulayan görsellere yer verilmiştir. İsrail'in karşı atağı neticesinde meydana gelen yıkım, mağdur olan Filistinli siviller, Filistin

yanlısı protestolar da haber fotoğraflarına yansımıştır. Fakat Filistinli sivillerin ve Hamas destekçilerinin İsrail'e yapılan saldırı karşısındaki kutlamaları, yukarıda söz edilen fotoğraflardan çok daha fazla sayıda bulunmuştur. Ağırlıklı Daily Mail gazetesinde kullanılan bu fotoğrafların, daha derin bir okumayla Filistinli sivilleri radikal ve şiddet yanlısı olarak sunmaya yönelik alt anlamlar içerdiği, ayrıca İsrail'in misilleme saldırılarını rasyonalize edecek imalar taşıdığı çıkarımı yapılabilir. Öte yandan, 17 Ekim'de Filistin'in içinde bulunduğu kaos ve yıkım ortamına ilişkin görseller kullanılmışsa da savaşın mağduru olan taraflardan İsrail'deki enkaz ve rehinelere daha fazla yer almıştır. Filistin konulu gösterilerin fotoğrafları, Mahmud Abbas'a yönelik protestoyu temsil etmiştir. Bu da benzer şekilde İsrail'in saldırısının, Filistin yönetiminden kaynakladığına gönderme yapmaktadır.

Haberlerde öne çıkan kelimeler temasında, 7 Ekim olaylarıyla alakalı saldırı ve faili olarak Hamas sıklıkla görülmüştür. İsrail güçleri, genellikle olayları aktaran haberin kaynağı olarak verilmiştir. Saldırının Yom Kippur Savaşıyla aynı güne denk gelmesi nedeniyle, tarihin tekerrür etmesine gönderme yapan bu bağlantı kullanılmıştır. Yahudi Bayramı'nın kutlandığı gün gerçekleşmesi sebebiyle de bu ifadeye yer verilmiştir. 17 Ekim tarihli haberlerde öne çıkan kelimelerde İsrail'in hastane saldırısından daha çok Hamas saldırısının vurgulandığı görülmüştür. Pek çok haber, İsrail'in saldırısını misilleme olarak ele almıştır.

Neticede her iki tarafın şiddet içeren eylemlerinin aynı ölçüde olumsuz niteliğe sahip olmasına karşın, İsrail'in saldırısının kendini savunan ve karşı atağa geçen, yasal savunma kuvvetleri statüsünde gösterilerek meşrulaştırılmaya çalışıldığını söylemek mümkündür. Savaş koşulları, her iki ülkenin sivilleri açısından son derece zorlayıcıdır. Ancak abluka altındaki Gazze Şeridi'nde açlık, su krizi, hastalık, ilaç kıtlığı gibi sorunların üstüne hastane saldırısıyla derinden sarsılmış olan sivillerin içinde buldukları durumun yeterince açık biçimde temsil edilmediği, bunun yerine 7 Ekim saldırısının gündemde tutularak mevcut durumu meşrulaştırmaya yönelik alt anlamlar içeren söylem ve görsellerin çok sayıda olduğu görülmüştür.

Veriler bir bütün olarak, görsellerin niteliği, haberlerin muhtevası, seçilen kelimelerle birlikte değerlendirildiğinde, farklı ideolojik noktalarda

olan üç gazetenin de benzer şekilde büyük ölçüde İsrail yanlısı bir tutuma sahip olduklarını söylemek mümkündür. Haberin tarafsızlığı bölümünde belirtilen, Batı'nın öteki kabul ettiği toplumların sunumu çerçevesinde ele alındığında, her ikisi de Ortadoğu ülkesi olan İsrail ve Filistin'in, ötekinin basmakalıp temsillerinde önemli yer tutan savaş, kaos, şiddet gibi durumlarda haber değeri taşıması ve gündemde tutulması yaklaşımının anlam kazandığı söylenebilir. Ancak İngiliz medyasının İsrail'in yanlısı bir duruş sergileme eğiliminde olmasıyla, daha çok Filistin'in öteki olarak haber değeri taşıdığı, bu bakımdan Müslüman Doğu'nu üzerinden okunan ötekililiğin yeniden üretildiği manasının çıkarılabileceği ifade edilebilir.

Araştırma sonuçları, haberin dengeliliği ve tarafsızlığı noktasında gazeteciliğin etik ilke ve sorumluluklarından ziyade ideolojilerin, uluslararası politikanın bu anlamda haberin ekonomi-politik yapısının belirleyiciliğini ortaya koymaktadır. Ancak bu veriler, savaşı başlatan olaylarla ilgili anlık tepkileri ele almıştır. İlerleyen süreçte, İngiltere başta olmak üzere uluslararası aktörlerin, İsrail-Filistin Savaşı'na yaklaşımında bir dönüşüm söz konusu olabilir. Dolayısıyla gelecekte ortaya çıkacak yeni gelişmeler, savaşın medyadaki yansımalarını da biçimlendirecektir.

Kaynakça

- Adaklı, Gülseren. "Neoliberalizm ve Medya: Dünya'da ve Türkiye'de Medya Endüstrisinin Dönüşümü". *Mülkiye Dergisi* 34/269 (27 Şubat 2014), 67-84.
- Akca Baştürk, Emel. "İdeoloji-Dil-Söylem ve Anlam İlişkisi: Medyada Anlamın Toplumsal İnşası". *Medyada Gerçekliğin İnşası*. ed. İsmet Parlak. 77-106. Konya: Çizgi Kitabevi, 2009.
- All Sides. "Daily Mail". Erişim 30 Ocak 2024. <https://www.allsides.com/news-source/daily-mail>
- All Sides. "The Guardian". Erişim 30 Ocak 2024. <https://www.allsides.com/news-source/guardian>
- All Sides. "The Sun News". Erişim 30 Ocak 2024. <https://www.allsides.com/news-source/sun-news-media-bias>

- Alver, F. *Basında Yabancı Tasarımı ve Yabancı Düşmanlığı*. İstanbul: Der Yayınları, 2003.
- Arı, Tayyar. "Filistin'de Kalıcı Barış Mümkün Mü?" *Akademik Orta Doğu* 2/1 (2007), 11-34.
- Armaoğlu, Fahir. "Batı Şeria". *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*. 5/143-144. İstanbul: TDV İslâm Araştırmaları Merkezi, 1992. <https://cdn2.islamansiklopedisi.org.tr/dosya/5/C05001873.pdf>
- Ataöv, Türkkaya. "Kudüs ve Devletler Hukuku". *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi* 35/1 (Ocak 1980), 29-54. https://doi.org/10.1501/SBFder_0000001402
- Averre, David. "Emmanuel Macron warns of the 'return of Islamist terrorism' and says 'all European states are vulnerable' after ISIS fanatic gunned down two Swedish football fans in Brussels and teacher was knifed to death in France". *Daily Mail* (17 Ekim 2023). <https://www.dailymail.co.uk/news/article-12640181/Emmanuel-Macron-warns-return-Islamist-terrorism-says-European-states-vulnerable-ISIS-fanatic-gunned-two-Swedish-football-fans-Brussels-teacher-knifed-death-France.html>
- Averre, David. "Heartbreaking moment Israeli father whose wife and daughters were abducted by Hamas describes the guilt he feels that he is free: 'Are they thinking 'Why is Daddy not coming?' I'm afraid they will forget me'". *Daily Mail* (17 Ekim 2023). <https://www.dailymail.co.uk/news/article-12638991/Are-thinking-Daddy-not-coming-Im-afraid-forget-Heartbreaking-moment-Israeli-father-wife-daughters-abducted-Hamas-describes-guilt-feels-free.html>
- Avşar, Zakir - Şen, Fulya. "Türkiye'de Neoliberal Politikaların Haber Medyasına Yansımaları: Anaakım Medyanın Ekonomi Haberleri Üzerine Bir İnceleme". *İletişim Kuram ve Araştırma Dergisi* 35 (2012), 42-60.
- Ayhan, Veysel. "HAMAS: Filistin Direnişinde Politik İslam". *Ortadoğu Etütleri* 1/1 (Temmuz 2009), 99-134.

- Brooks, Dwight E. - Hébert, Lisa P. "Gender, Race, and Media Representation". *The SAGE Handbook of Gender and Communication*. ed. Bonnie J. Dow - Julia T. Wood. 297-317. Thousand Oaks, California: SAGE, 2006.
- Caldas-Coulthard, Carmen Rosa. "Cross-Cultural Representation of 'Otherness' in Media Discourse". *Critical Discourse Analysis Theory and Interdisciplinarity*. ed. Gilbert Weiss - Ruth Wodak. 272-296. London: Palgrave Macmillan, 2003.
- Callery, James. "'One day, I hope the world knows what we're going through': Palestinian girl, 13, trapped in Gaza describes the horror of living amid constant bombing and insists 'nowhere is safe'". *Daily Mail* (17 Ekim 2023). <https://www.dailymail.co.uk/news/article-12641365/One-day-hope-world-knows-going-Palestinian-girl-13-trapped-Gaza-describes-horror-living-amid-constant-bombing-insists-safe.html>
- Cleveland, William L. *Modern Ortadoğu Tarihi*. İstanbul: Agora Kitaplığı, Çev. Mehmet Harmancı., 2008.
- Çaplı, Bülent. "Haberde Tarafsızlık Algısı". *Haber Okumaları*. ed. Yasemin İnceoğlu - Savaş Çoban. 65-77. İstanbul: İletişim Yayınları, 2016.
- Davis, Katie. "Blown To Hell Hamas's top terror commander Ayman Nofal is KILLED in Israeli airstrike on Gaza in biggest scalp of conflict so far". *Sun* (17 Ekim 2023). <https://www.thesun.co.uk/news/24428980/europe-terror-alert-isis-recruiters/>
- Davis, Katie. "Continent Of Fear Europe on terror alert after Belgium & France attacks as 'ISIS recruiters' arrested in Italy & UK threat level 'to rise'." *Sun* (17 Ekim 2023). <https://www.thesun.co.uk/news/24428980/europe-terror-alert-isis-recruiters/>
- Devran, Yusuf. *Haber, Söylem, İdeoloji*. İstanbul: Başlık Yayın Grubu, 2010.

- Downe-Wamboldt, Barbara. "Content Analysis: Method, Applications, and Issues". *Health Care for Women International* 13/3 (Ocak 1992), 313-321. <https://doi.org/10.1080/07399339209516006>
- Dursun, Çiler. "Haber ve Habercilik/Gazetecilik Üzerine Düşünmek". *Gazetecilik ve Habercilik*. ed. Sevda Alankuş. 69-90. İstanbul: IPS İletişim Vakfı Yayınları, 2. Basım., 2005.
- Erhan, Çağrı. "Filistin-İsrail Barış Süreci Nereye Gidiyor". *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi* 56/2 (Şubat 2001), 173-180. https://doi.org/10.1501/SBFder_0000001827
- Euro Topics. "Daily Mail". Erişim 15 Ocak 2024. <https://www.eurotopics.net/tr/148814/daily-mail>
- Euro Topics. "The Guardian". Erişim 15 Ocak 2024. <https://www.eurotopics.net/tr/148819/the-guardian>
- Euro Topics. "The Sun". Erişim 15 Ocak 2024. <https://www.eurotopics.net/tr/148829/the-sun>
- Fürsich, Elfriede. "Media and The Representation Of Others". *International Social Science Journal* 61/199 (Mart 2010), 113-130. <https://doi.org/10.1111/j.1468-2451.2010.01751.x>
- Hackett, Robert A. "Decline of a Paradigm? Bias and Objectivity in News Media Studies". *Critical Studies in Mass Communication* 1/3 (Eylül 1984), 229-259. <https://doi.org/10.1080/15295038409360036>
- Hall, Stuart. "Kültür Medya ve İdeolojik Etki". *Medya, İktidar, İdeoloji*. ed. Mehmet Küçük Der. 191-234. Ankara: Bilim Sanat Yayınları, 2006.
- Hartley, John. *Understanding News*. London, New York: Routledge, 2005.
- Herman, Edward S. - Chomsky, Noam. *Rızanın İmalatı Kitle Medyasının Ekonomi Politikası*. ed. Çev. E. Abadoğlu. İstanbul: Bgst Yayınları, 2. Basım., 2012.
- İnceoğlu, Yasemin - Çoban, Savaş. "Giriş." *Haber Okumaları*. ed. Yasemin İnceoğlu - Savaş Çoban. 13-16. İstanbul: İletişim Yayınları, 2016.

- Karaman, M. Lutfullah. "Arafat, Yâsir". *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*. 1/101-103. Ankara: TDV İslâm Araştırmaları Merkezi, 2020. <https://islamansiklopedisi.org.tr/arafat-yasir>
- Karaman, M. Lutfullah. "Filistin". *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*. 13/89-103. İstanbul: TDV İslâm Araştırmaları Merkezi, 1996. <https://cdn2.islamansiklopedisi.org.tr/dosya/13/C13004685.pdf>
- Karaman, M. Lutfullah. "Filistin Kurtuluş Örgütü". *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*. 13/103-106. İstanbul: TDV İslâm Araştırmaları Merkezi, 1996. <https://cdn2.islamansiklopedisi.org.tr/dosya/13/C13004686.pdf>
- Kaya, Taylan Özgür. *Trump-Avrupa Birliği ve İsrail-Filistin Uyuşmazlığı*. PDF:Ortadoğu Araştırmaları Merkezi (ORSAM), 2018. https://www.orsam.org.tr/d_hbanaliz/219_tr.pdf
- Kemiksiz, Neşe. "Filistin Sorunu". *Akademik Ortadoğu* 11/1 (2016), 133-179.
- Kılıç, Deniz. "Haber Yapma Sürecinin Belirleyici Unsurları ve Basın Ahlakı". *Selçuk İletişim* 3/4 (19 Kasım 2013), 142-151.
- Klein, Menachem. " Hamas in Power". *The Middle East Journal* 61/3 (Temmuz 2007), 442-459. <https://doi.org/10.3751/61.3.13>
- Kocabay Şener, Nihal. "Haberlerde Gerçeğin Yeniden Üretilmesi: Batı Medyasında Doğu İmgesi." *Middle Black Sea Journal of Communication Studies* 2/1 (Mart 2017), 1-7.
- Krippendorff, Klaus. *Content Analysis: An Introduction To Its Methodology*. Thousand Oaks, London, New Delhi: Sage, 2. Basım., 2004.
- Mansfield, Peter. *Ortadoğu Tarihi*. İstanbul: Say Yayınları, 2012. çev. Ümit Hüsrev Yolsal
- Omar, Qais vd. "İsrail'in Gazze'deki El-Ehli Baptist Hastanesini bombalaması sonucu 500 kişi öldü". *Anadolu Ajansı* (17 Ekim 2023). <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/israilin-gazzedeki-el-ehli-baptist-hastanesini-bombalamasi-sonucu-500-kisi-oldu/3023408>
- Reinhart, Tanya. *Israel/Palestine How to End the War of 1948*. New York: A Seven Stories Press, 2002.

- Reynolds, James. "Israel bombs areas of southern Gaza where it told Palestinians to flee, killing dozens of people: IDF says it was targeting Hamas hideouts". *Daily Mail*. <https://www.dailymail.co.uk/news/article-12639951/Israel-bombs-areas-southern-Gaza-Palestinians-flee-bombardment.html>
- Rigby, Andrew. *Living the Intifada*. London and New Jersey: Zed Books Ltd, 1991.
- Sariaslan, Fatma. "İslamofobi'nin Ekonomik Kökenleri ve ABD Dış Politikasının Küreselleştirici Rolü". *İletişim ve Diplomasi* 5 (Temmuz 2021), 81-204.
- Semrush. "Top websites in the United Kingdom". <https://www.semrush.com/trending-websites/gb/newspapers>. Erişim 27 Aralık 2023. <https://www.semrush.com/trending-websites/gb/newspapers>
- Shemesh, Moshe. "The Founding of The PLO 1964". *Middle Eastern Studies* 20/4 (Ekim 1984), 105-141. <https://doi.org/10.1080/00263208408700602>
- Sherwood, Harriet. " Hamas says 250 people held hostage in Gaza ". *Guardian* (17 Ekim 2023). <https://www.theguardian.com/world/2023/oct/16/israeli-hostages-hamas-gaza>
- Similar Web. "Top Websites Ranking Most Visited News & Media Publishers Websites in United Kingdom". <https://www.similarweb.com/top-websites/united-kingdom/news-and-media/>. Erişim 27 Kasım 2023. <https://www.similarweb.com/top-websites/united-kingdom/news-and-media/>
- Siniver, Asaf. "Arab-Israeli Conflict". *The Encyclopedia of Diplomacy*. ed. Gordon Martel. 1-10. ABD: Wiley, 27 Şubat 2018. <https://doi.org/10.1002/9781118885154.dipl0337>
- Smith, Charles P. "Content Analysis and Narrative Analysis". *Handbook Of Research Methods In Social And Personality Psychology* . ed. Harry T. Reis - Charles M. Judd. 313-335. Cambridge: Cambridge University Press, 2000.

- Statista. "Leading English-language news websites in the United Kingdom (UK)". *Statista*. Erişim 24 Aralık 2023. <https://www.statista.com/statistics/288763/newspaper-websites-ranked-by-monthly-visitors-united-kingdom-uk/>
- Tait, Robert. "Jewish groups rally at White House urging Biden to push for Gaza ceasefire". *Guardian* (17 Ekim 2023). <https://www.theguardian.com/world/2023/oct/16/ifnotnow-jewish-voice-for-peace-protest-groups-white-house-biden>
- Uluç, Güliz. *Küreselleşen Medya: İktidar ve Mücadele Alanı*. İstanbul: Anahtar Kitaplar, 2008.
- Yaylagül, Levent. "Eleştirel Ekonomi Politik Perspektiften Devlet ve Medya İlişkisi". *Maltepe Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi* 5/2 (15 Şubat 2019), 134-152.
- Yerushalmy, Jonathan. "Crisis in Gaza: why food, water and power are running out". *Guardian* (17 Ekim 2023). <https://www.theguardian.com/world/2023/oct/17/crisis-gaza-why-food-water-power-running-out>